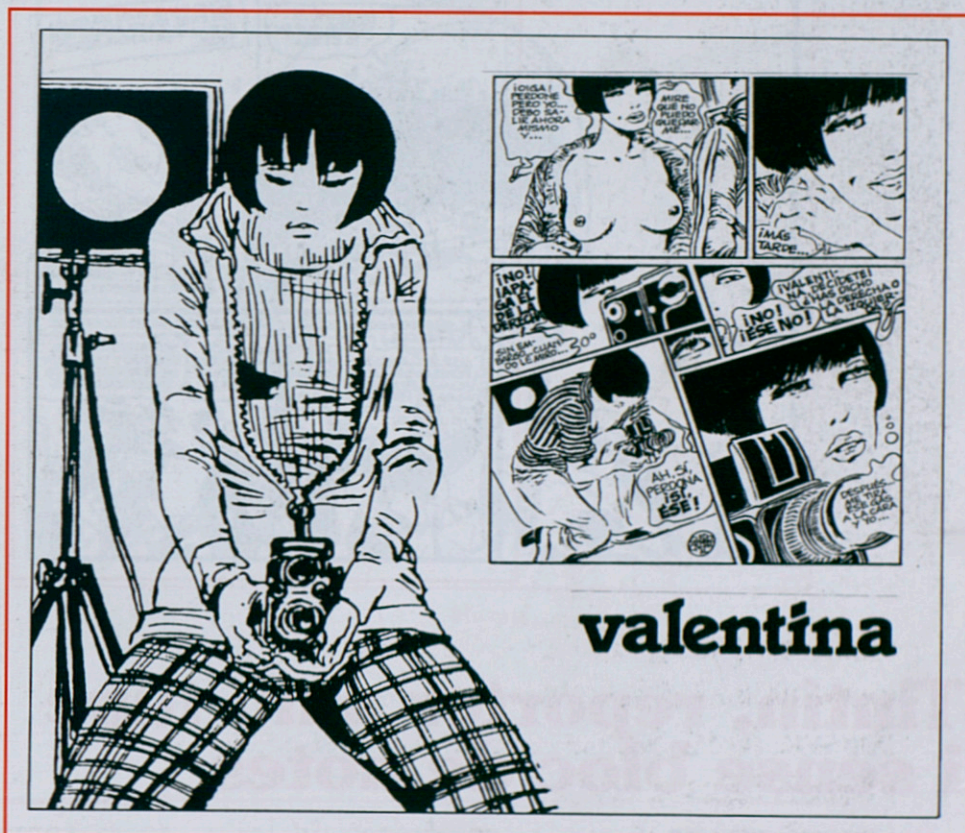

Els poders dels periodistes de tebeo

De Superman a Tintín, una llarga llista de reporters de ficció

—Paco Luis del Pino—

No hi són tots els que hi ha, però tots els que hi ha ho són. Es tracta dels periodistes de paper, aquells personatges que ens van fer somiar i, a molts, desitjar ser reporters, corresponsals de guerra, fotògrafs, avesats periodistes d'investigació... En definitiva, aquells herois de la nostra infància o adolescència que encara a l'edat adulta ens continuen acompanyant en el record i que mai no moren, ja que és de tots conegut que els vells reporters, com els superherois, només s'esvaeixen.

Clark Kent (Superman), Lois Lane i altres redactors del *Daily Planet*.

Creadors: Joe Shuster (dibuixos) i Jerry Siegel (guió).

© DC Comics. A Espanya, Ediciones Zinco

Superman, l'home d'acer que amaga la seva identitat en la del periodista Clark Kent, va ser un tímid redactor del *Daily Planet* i etern enamorat de l'antipàtica i agressiva Lois Lane fins a la renovació del personatge, als anys 80. Queda ja lluny en el temps la seva entrada en el més prestigiós periòdic de Metròpolis gràcies al

seu reportatge sobre Superman —qui millor per escriure'l?—, davant la ràbia de Lois Lane, que anava d'estrella i especialista en el tema. La història de la seva incorporació al món de la premsa ha canviat molt, però n'ha perdurat l'essencial i la ferotge competència professional entre Lane i Kent fins no fa gaire. Els anys 70 es va fer un intent de modernitzar l'home de la S al pit, convertint-lo en periodista de TV amb espai fix a pantalla. "Per a un superheroï amb identitat secreta, és una mica absurd sortir cada dia a la tele", opina Miguel Saavedra, que va ser durant deu anys coordinador-assessor d'Ediciones

IL·LUSTRACIONS: RAI FERREER

— Lex Luthor, l'enemic de Superman que vol dominar el món, s'ha fet amb el control del diari en els més recents còmics de la sèrie —

seus col·legues. I ara se celebra el 60è aniversari del superheroi. Entre els projectes commemoratius hi ha la realització d'una novel·la gràfica de 64 pàgines titulada *Peace on Earth (Pau sobre la Terra)*, il·lustrada per Alex Ross —considerat potser el millor de la matèria en aquest moment— i amb guió del Paul Dini. El llibre surt a la venda per al públic nord-americà el 4 de novembre, però per un avançament en coneixem l'argument: en el context d'un Nadal imminent, Superman decideix combatre la fam i la pobresa del món, però es troba amb una resistència inesperada. “La novel·la pot tardar un any a arribar a Espanya”, comenta Miguel Saavedra, que també revela que “volien fer una pel·lícula basada en aquest llibre, protagonitzada per Tim Burton i Nicholas Cage, però el projecte està parat per manca de pressupost”.

Els creadors

Quan tot just eren uns joves estudiants, Jerry Siegel —l'home que va idear Superman— i Joseph Shuster —que li va donar vida il·lustrant-lo— van estar-se cinc anys intentant col·locar la seva creació en algun dels *syndicates* nord-americans. Les historietes estaven pensades per ser una tira de premsa i no una revista, per la qual cosa van haver de reconvertir-les quan van aconseguir que els les acceptessin. DC Comics els va arrabassar, estafant-los, la propietat intel·lectual de Superman, i tot i que la van reclamar judicialment el 1945 no van arribar a recuperar-la. Van viure gairebé en la misèria mentre el seu personatge generava centenars de milions de dòlars, fins que els anys 70 el dibuixant Neal Adams, en conèixer la seva precària situació, va aconseguir el reconeixement dels seus drets, juntament amb un arranjament

interrompuda per la mort d'Hergé el 3 de març de 1983.

Traduccions de Joaquim Ventalló

La primera edició en llengua castellana de les aventures de Tintín va sortir el 1958, amb *El cetro de Ottokar* i *Objetivo: la Luna*, traduïts per Concepción Cendrera i publicats —com tota l'obra d'Hergé a l'Estat espanyol— per l'editorial Juventud. En català va aparèixer per primer cop el 1964, amb *Les joies de la Castafiore*, seguida d'*Els cigars del faraó*. La traducció del francès al català d'aquests primers volums i de la resta de la col·lecció, que suma 24 àlbums, és obra del periodista Joaquim Ventalló, notable col·laborador i articulista de nombrosos mitjans catalans i home profundament preocupat per la cultura i l'educació a Catalunya. La seva filla Eulàlia Ventalló, pedagoga i crítica de literatura infantil i juvenil, explica que el seu pare “no va tenir mai problemes especials amb les traduccions, tot i

que de vegades apareixia a casa amb una llista de paraules demanant que l'ajudéssim, perquè no trobava l'adequada o perquè era una d'argot que per la nostra edat ens podia ser més pròxima a nosaltres que a ell. El llenguatge dels joves va canviant cada dia, i Tintín també es posava al dia en aquest sentit”.

Els renecs del capità Haddock

Joaquim Ventalló va confeccionar una mena de diccionari d'exabruptes, buscant els que podien ser els equivalents en català de les expressions i impropis del capità Haddock, i quins s'hi adaptarien millor segons la circumstància. *L'il·lustre Haddock*, versió catalana del llibre d'Albert Algoup traduïda per Albert Jané, recull els insults recopilats per Ventalló. La seva filla explica que quan Hergé va morir “ho va sentir molt, i va pensar que s'havia acabat una època, un personatge i unes aventures. Ell no pensava que les traduccions seguirien durant eternament” ●

econòmic perquè poguessin viure sense privacions la resta de la seva vida. Des de llavors als còmics del superheroi hi ha impresa la llegenda "Creat per Jerry Siegel i Joe Shuster".

Superman es va publicar a Espanya a principi dels anys 40 amb el nom de *Ciclón el Superhombre*, però la sèrie va arribar a ser prohibida perquè es va considerar que el personatge tenia poders divins. Més tard, normalitzada la qüestió, els còmics van arribar a través de l'editorial Novaro, que espanyolitzava tots els noms excepte el de Clark Kent. L'editorial espanyola que ha publicat Superman durant més temps —i millor, segons Miguel Saavedra— és Ediciones Zinco. "Ara, per qüestions contractuals, els està publicant l'editorial mexicana Vid, que d'alguna manera està intentant fer-ho tan malament com els de Novaro, perquè fer-ho pitjor és impossible", assegura Saavedra.

Fotoperiodista i aràcnid

Peter Parker (Spiderman)

Creadors: Stan Lee (guó) i Steve Ditko (dibuixos)
© Marvel. A Espanya, Còmics Forum (Planeta Agostini)

Si Superman representa el periodisme "d'altura", a Spiderman li cal enfilarse a les parets per autofotografiar-se en plena acció justiciera. L'home aranya és Peter Parker, un jove estudiant que va adquirir poders en ser mossegat per una aranya radioactiva durant un experiment. La seva entrada en el periodisme gràfic va ser per pura necessitat econòmica —una constant en la seva trajectòria—: Parker va decidir aprofitar els seus poders per aconseguir exclusives d'ell mateix, penjant una càmera d'una teranyina perquè recollís els seus enfrontaments amb el dolent de torn. I d'aquesta manera —més aviat deslleial amb els seus col·legues— va començar a treballar com a *freelance* al *Daily Bugle*, tot i que la qualitat tècnica de les fotos deixava bastant a desitjar. El director, editor i propietari del diari, J. Jonah Jameson, és un enemic acèrrim de Spiderman, a qui considera una amenaça pública. "Per sota la història que protagonitza el superheroi combatent els malvats supermal factors hi ha una altra guerra, que es mostra en nombrosos quaderns a través de titulars del *Bugle* i imatges de J. Jonah Jameson vociferant sobre la seva intenció de destruir Spiderman", explica Antonio Martín, director de Publicacions Populares de Planeta Agostini. Per a Martín, a la sèrie "hi ha tota una part molt interessant sobre la vida quotidiana d'un diari, vista evidentment per un guionista de còmic, amb les seves limitacions, i tenint en compte que tampoc és la base fonamental de la història".

Peter Parker va començar a festejar i volia formalitzar la seva relació sentimental, però tenia problemes econòmics, ja que els seus ingressos eren tan irregulars com els de qualsevol *free-*

lance. Per solucionar-ho va seleccionar unes fotos especialment bones i les va oferir a l'editor pel doble de l'acostumat i amb l'exigència que el posés en nòmina o les destruiria allà mateix. D'aquesta manera va aconseguir entrar durant un temps a la plantilla del diari.

Els plomins del Daily Bugle

Ben Urich

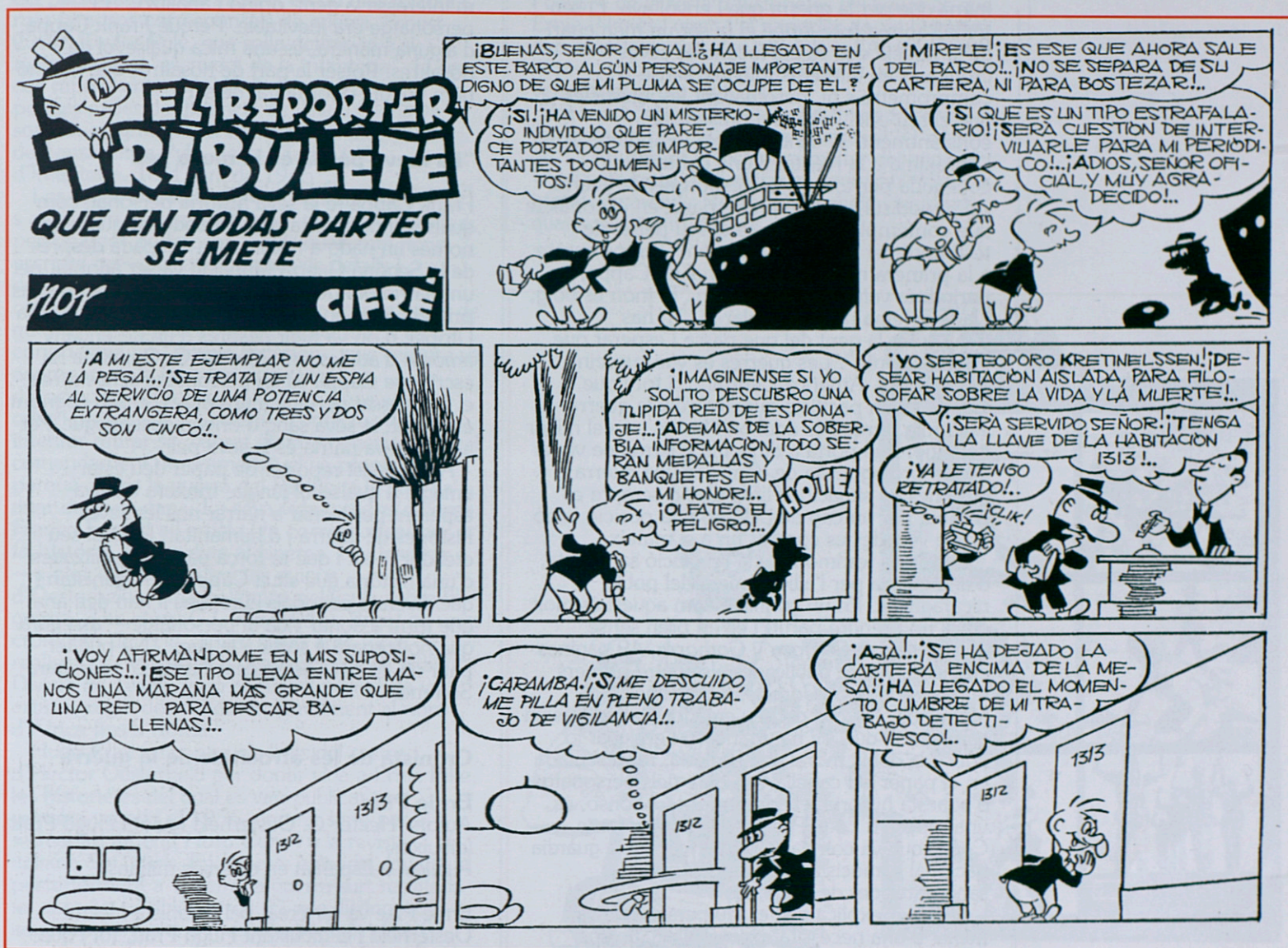
Autors: Frank Miller (dibuixos) i Roger McKenzie (guió), entre altres
© Marvel. A Espanya: Còmics Forum (Planeta Agostini)

Ben Urich és un redactor i company de Peter Parker al diari. Veterà periodista de segona fila, es va dedicar a investigar la vida d'un altre superheroi anomenat Daredevil —durant molt de temps conegut a Espanya com a "Dan Defensor"—, que s'amaga sota el nom de Matt Murdock, i va acabar descobrint la seva identitat secreta. Urich tenia a les seves mans el treball de la seva vida, que bé li podia haver valgut un Pulitzer, i va començar a escriure el reportatge, però va vacil·lar. Després de reflexionar, va comprendre que amb la seva Scoop destruiria un defensor del bé i va escollir perdre el Pulitzer i salvaguardar la identitat de Daredevil. Romanticisme? Manca de professionalitat? O una jugada calculada, ja que el seu silenci li va fer guanyar l'amistat del superheroi, i per tant una magnífica i única font d'informació constant de les seves activitats? A partir d'aquí es va convertir en un personatge important dels còmics Marvel, i tot i que mai no ha tingut sèrie pròpia, sortia com a secundari amb força freqüència, tant amb Daredevil com amb Spiderman i també en altres col·leccions. Pràcticament, Ben Urich encarna la figura del periodista en aquestes sèries.

"El més important d'Urich, a part d'aquest succés", assenyala Alejandro Martínez de Iturtia, editor de Planeta Agostini i expert en còmics Marvel, "passa quan es posa a investigar les activitats del rei de la màfia al que se suposa que és Nova York. La màfia se n'assabenta i intenten matar la seva dona, a ell li trenquen un dit i és estretament vigilat. Ben Urich s'espanta i anuncia al seu director la intenció d'abandonar la investigació. J. Jonah Jameson li reprotxa: 'M'has decebut! Un periodista no ha de deixar mai una història per por', i, ensenyant-li un exemplar del *Daily Bugle*, li diu: 'Aquesta arma pot fer caure presidents. Mentre això et doni suport no té per què passar-te res, i encara que et passi, valdrà la pena'. I puntualitza: 'Sempre que el que escriguis sigui veritat. Els fets han de ser contrastats, si no aquesta arma no serveix per a res'".

El suposat poder de la premsa és present a les sèries quan, per circumstàncies d'alguna trama o guió interessant, hi ha eleccions pel mig. Siguin presidencials, a fiscal de districte o a l'alcaldia. Els diaris prenen posició i han de decidir a quin candidat donaran suport. En ocasions no queda

— A la sèrie sobre el fotoperiodista Spiderman hi ha tota una part molt interessant sobre la vida quotidiana d'un diari —

gaire clar en funció de quins interessos ho fan, com es reflecteix a les reunions que mantenen l'amo del *Daily Bugle*, J. Jonah Jameson, i el redactor en cap, Joe Robertson —que, en honor del políticament correcte i la integració racial, és negre— per debatre-ho. De vegades passa que el diari ha apostat per un determinat candidat que s'acaba demostrant corrupte o incapaç per al càrrec; en aquest cas el còmic mostra clarament el problema creat al *Bugle* per haver de retractar-se del seu error.

Corresponsal sense arrels

Frank Cappa

Autor: Manfred Sommer
Publicat per Norma Editorial

De la mà del seu creador, Manfred Sommer, Frank Cappa va aparèixer el 1981 a la

desapareguda revista *Cimoc* com un personatge emblemàtic que es va convertir en poc temps en una obra mestra del còmic espanyol. Cappa és un corresponsal de guerra inspirat en part en la figura de Robert Capa, el gran fotògraf de Magnum que va saber relatar gràficament la realitat i l'agonia de tantes guerres —inclosa la incivil d'Espanya— i que va morir en trepitjar una mina a Indoxina mentre acompanyava les tropes franceses prop de Hanoi. D'ell, Cappa ha heretat el seu tarannà vital i aventurer: "Si les teves fotografies no són prou bones és que no ets prou a prop". De manera que procura estar sempre en primera línia de qualsevol front. Així el vam conèixer primer a l'Àfrica (*Memorias de un corresponsal*, Norma Editorial), ficat de ple en una d'aquestes petites i localitzades guerres on les potències dirimeixen les seves estratègies econòmiques i on s'enriqueixen els traficants d'armes.

Ja a la seva primera aventura, aquest periodista de paper es mostrava més preocupat pel drama

— Frank Cappa, creat per Manfred Sommer, és un corresponsal de guerra inspirat en part en la figura de Robert Capa —

humà que per la guerra que l'envoltava. El seu treball com a *free-lance* el fa ser un mercenari de la notícia que va col·locant les seves cròniques en diferents mitjans, sense comprometre-s'hi, però davant les injustícies que el seu ofici l'obliga a presenciar constantment, se sent culpable i impotent. Això l'aproxima a la realitat d'una contradicció coneguda per tots els corresponents de guerra: ¿el periodista ha de prendre partit en el conflicte que contempla o limitar-se al seu paper de testimoni per a la resta del món? Temps enrere, a la primera missió professional de Cappa, un periodista veterà el va advertir: "El món és boig, i la teva feina no és arreglar-lo. Tu has d'informar la gent del que passa i esperar que ells reaccionin". Les guerres es van succeint: Àsia, Àfrica, Amèrica Central..., i tot i que Cappa és un pacifista que avorreix la guerra, hi és enmig perquè és aquí on l'home treu el millor i el pitjor que porta a dins. I la guerra que viu el nostre protagonista de còmic és una guerra d'homes en situacions límit on no sempre es combat per un cap de platja o una posició, sinó on de vegades es combat un a si mateix.

Cappa és testimoni de la revolució sandinista, d'una guerra per l'alliberament del poble nicaragüenc. En un conflicte com aquest és molt difícil no prendre partit, i ell en pren sense adonar-se'n (a *Somoza y Gomorra*, 49 pàgines en blanc i negre publicades als quatre primers números de *K.O. Comics*, d'Ediciones Metropol). A judici del seu creador, "aquest és un còmic molt dur. Hi ha un incest, i en jutjar-lo critico la doble moral de l'Església, representada en el paper del capellà. Un altre dels personatges d'aquesta història, el *comandante* Alfonso, és una rèplica d'Edén Pastora, el 'comandante Cero', que va combatre primer contra la guàrdia nacional somocista i més tard contra els sandinistes des de la Contra".

Sommer explica que el seu personatge va néixer d'una necessitat psicològica: "Jo sóc gèminis i —curios— estimo els viatges,

m'interessa la gent, opino i analitzo... El personatge era inevitable. Perquè Frank Cappa, d'alguna manera, és una mica qualsevol de nosaltres. Potser la part de nosaltres que mai no hem tingut l'oportunitat de ser".

"La meva pàtria és la meua pell"

Frank Cappa té la seva història personal, com qualsevol periodista real. Abandonat quan era només un nadó a l'Alemanya ocupada després de la Segona Guerra Mundial, va ser adoptat per un matrimoni negre canadenc, i va viure els seus primers anys en una petita població anomenada Utopia, d'on va fugir després d'un desengany amorós d'adolescent. Manuel G. Quintana ha escrit que Cappa és un personatge sense arrels: el seu passat pertany a uns altres, el seu cognom és deixat, la seva sang d'origen desconegut. Per això la seva pàtria és la seva pell.

Ara, aquest reporter de paper deu estar amagat a qualsevol jungla, trinxera o selva esperant per tornar a narrar-nos les seves històries de guerra i d'humanitat. Però el seu creador —tot i que té força pàgines realitzades d'una història que situa Cappa a l'Afganistan i que diverses editorials europees li han demanat que torni a donar vida al personatge— assegura que no tornarà a sortir a la llum. "No puc fer patir un tiu per l'estupidesa humana", assegura Sommer.

Cronista de les atrocitats de la guerra

Ernie Pike

Autors: Hector G. Oesterheld (guió) i Hugo Pratt (dibuixos).

Publicat a Espanya en diversos mitjans

Ernie Pike va ser creat pel guionista Héctor Oesterheld i el dibuixant Hugo Pratt, tot i que altres dibuixants es van encarregar posteriorment

El reporter Tribulete, que en todas partes se mete

El reporter Tribulete

Autors: Guillermo Cifré, Enrich

Publicat inicialment per Editorial Bruguera, ara el © és d'Ediciones Z

Pocs periodistes han rebut tantes pallisses durant la seva trajectòria professional com el reporter Tribulete —del seu cap, el tirànic *dire* d'*El Chafardero Indomable*— i han sobreviscut. Clar que cap no seguiria a la professió a hores d'ara si les seves cròniques, articles o reportatges s'assemblessin als de l'entranyable periodista creat per Guillermo Cifré el 1947.

Víctor Mora, periodista, novel·lista i creador del famós *Capitán Trueno*, va ser company i amic de Cifré i dels dos guionistes d'*El reporter Tribulete*, Josep Maria Lledó i Rafael González. "El reporter era un dels personatges preferits de molta gent. Era un

perdedor, perquè es ficava a tot arreu i sempre acabava amb la càmera trencada", explica Mora. Tribulete no va tenir mai problemes amb la censura d'aquells anys de postguerra, duríssima i implacable davant la més petita relliscada d'un guionista o dibuixant. Mora n'explica el perquè: "En aquelles historietes, que eren molt innocents, no s'hi ha de veure res que tingués a veure amb la realitat. Ni tampoc era el moment de tractar el periodisme en broma. De totes maneres" —continua divertit— "crec que es podria parlar del reporter Tribulete com a exemple de periodista que no va claudicar en aquells temps durs, perquè mai no va aparèixer gens ni mica a la premsa franquista".

Guillem Cifré, fill del creador gràfic de Tribulete i també dibuixant —els seus treballs es publiquen a *El Periódico de Catalunya* i a *l'Avui*—, tenia deu anys quan el seu pare va morir, però recorda haver-lo vist

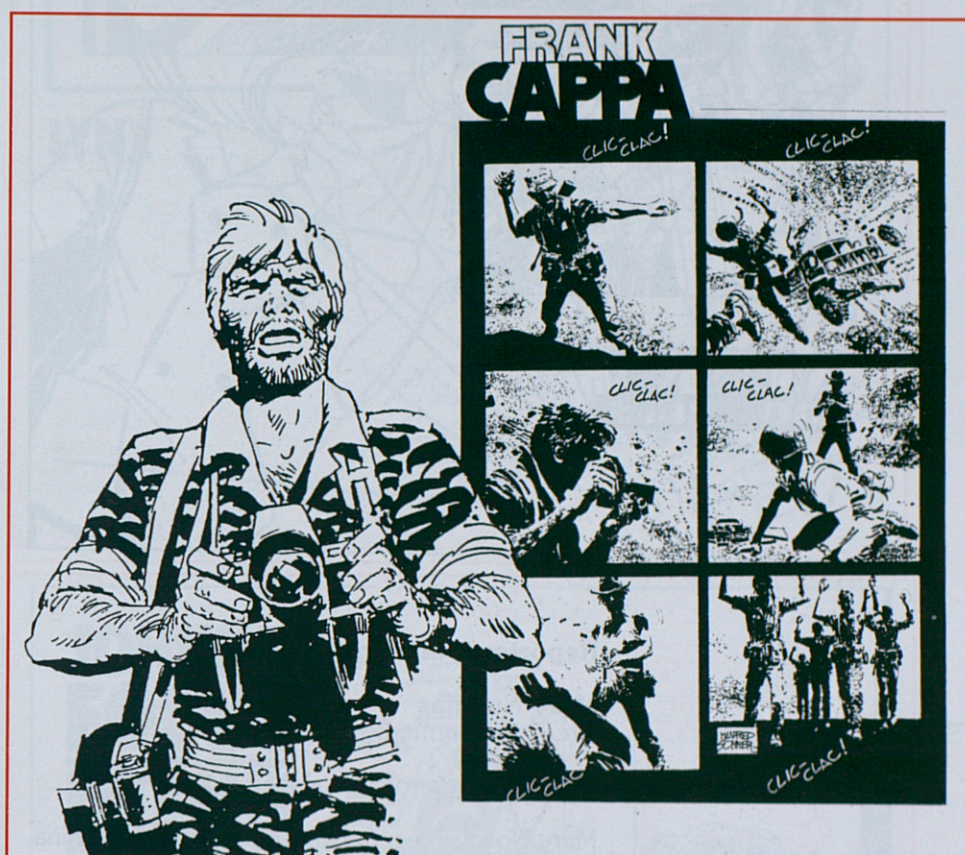
del personatge. Està inspirat en un dels millors i més famosos corresponsals de guerra, Ernest (Ernie) Taylor Pyle, que solia definir-se a si mateix com a "escrivent de la infanteria". El seu cos reposa en un atol·ló de l'oceà Pacífic, a poques milles de distància de l'illa d'Okinawa, sota un epígraf gravat en fusta que diu: "Aquí descansa Ernie Pyle, de la 77a Divisió d'Infanteria. 18 d'abril de 1945".

Les seves cròniques, d'estil senzill i que s'ocupaven del simple soldat i no dels generals o personatges poderosos —dels quals mai no va escriure res—, estaven plenes de detalls i destil·laven tendresa. A Pyle, que va arribar a obtenir el premi Pulitzer al millor corresposnal de guerra, no li agradava el protagonisme, i es considerava un "simple testimoni" que sempre va acompanyar la infanteria en el teatre d'operacions europeu, que era segons el seu criteri on tenia lloc l'autèntic conflicte. Va intentar retirar-se, cansat de tanta guerra, però el comandament nord-americà el va pressionar perquè cobris la guerra del Pacífic, a la qual va anar de mala gana. La seva vida, segons recorda Franco Fossati a l'article *Un corresposnal per a la història*, va ser duta al cinema, i va inspirar —a part dels crús i directes guions d'Oesterheld— una polèmica pel·lícula sobre la guerra, *The story G.I. Joe* (1945). Basat en unes cròniques de Pyle, el film narra amb força realisme les vivències d'una secció de la 36a Divisió de Texas, grup al qual el periodista va estar agregat des del desembarcament al nord d'Àfrica fins a Roma.

Hugo Pratt va copiar els trets del rostre d'Héctor Oesterheld per donar vida a Ernie Pike, les historietes del qual es van publicar per primera vegada el 1956, en una sèrie per al setmanari argentí *Hora Cero* i a la revista italiana *Sgt. Kirk*. En aquests episodis, igual que posteriorment a *Totem*, la guerra surt retratada tal com és: terrible i atroz. El que distingeix aquestes narracions —esplèndides en el seu argument i dibuixades amb una duresa profunda

i bella— de la resta d'histories bèl·liques és que Ernie Pike és l'oient i el narrador de les històries dels soldats de tots dos bàndols —l'Aliat i el de l'Eix—, i no mostra cap predilecció per vencedors ni per vençuts.

La mort del creador literari d'*Ernie Pike* va ser tan violenta com la mateixa guerra: el 21 d'abril de 1977, durant la dictadura militar del general Videla, un grup paramilitar va segrestar, torturar i fer desaparèixer Héctor Oesterheld i les seves quatre filles amb els seus marits.

treballar a casa seva: "Tenia una petita habitació i allà feia les portades en color. Sempre he tingut la sensació que era una persona amb una agilitat en la feina aclaparadora. Feia sis o set pàgines cada setmana, portades en color, petits dibuixos..."

El reporter Tribulete va interrompre la seva publicació de mans de Cifré el 1956, ja que el seu autor i altres col·legues —Peñarroya, Escobar, Conti i Eugenio Giner— van abandonar l'editorial Bruguera, que publicava *Pulgarcito*, per fer *Tío Vivo*. Un any i mig després Cifré i els seus companys van tornar a Bruguera, i Tribulete a *Pulgarcito*, fins que el reporter es va quedar orfe el 1962, amb la mort del seu creador. El personatge va ser reprès per Enrich de Manuel, creador d'*El caco Bonifacio*, i va seguir rebent esbroncs i mastegots durant quatre anys més, fins al 68 o poc més.

"Cifré estava orgullós que el coneguessin més pel

seu personatge que pel seu nom", explica Enrich, que recorda que li pagaven 400 pessetes per historieta i l'obligaven a donar-n'hi cent a la viuda.

El segon autor del Tribulete va aprofitar el seu treball de dibuixant a *La Prensa* i a *la Soli* per fixar-se en les històries quotidianes dels periodistes com a referència per als guions: "Anava traient suc de tot el que podia. Hi havia esbroncs molt forts i en quantitat. El director que esbroncava més en aquella època era Jesús Val Jarrín". Enrich va veure passar com a directors dels dos diaris a Fernando Ramos, Domínguez, Federico Gallo, l'esmentat Val Jarrín i Clemente Pamplona.

El reporter Tribulete, després dels quatre anys de l'enginy i la ploma d'Enrich, va desaparèixer. Perquè, com dèiem, els vells reporters no moren mai, només s'esvaeixen... encara que sigui entre els crits d'un *dire colèric* ●

Reporteres alliberades

Mary Noticias

Creadors: Carme Barberà (dibuixos) i Ricardo Acedo (guió)
Publicat per Iberomundial de Ediciones

Mary Noticias segurament va ser la primera dona periodista o reportera que va treure el cap a les vinyetes d'un còmic. Creada gràficament per Carmen Barbera a instàncies de l'editor José María Arman, que va idear el personatge, va tenir diversos guionistes —tots rere el pseudònim de Roy Marck—, com Ricardo Acedo, que va ser el primer i que en aquell temps col·laborava també a la televisió, o Flores Lázaro. La sèrie, que va arribar a gairebé 500 quaderns des de la seva aparició, el 1962, fins a 1973, era publicada setmanalment per Iberomundial de Ediciones (que es va dissoldre poc temps després de finalitzar la col·lecció). Davant l'èxit obtingut, van treure un extra mensual: "Eren petits, de butxaca, van sortir bastant bé i van durar uns vuitanta números", recorda Carmen Barbera. La gran popularitat de què gaudia aquella joveneta voluntariosa, amb la seva gavadina tipus periodista de l'època i la seva petita càmera penjant del braç, es deu en part, segons la seva dibuixant, "a més dels guions, que alguns estaven molt bé, al vestuari". "Quan no anava amb la

gavadina tradicional", segueix Barbera, "li posava uns vestits, sabates i bosses molt moderns. I les noies que sortien al seu voltant també apareixien moderníssimes".

Mary Noticias tenia un xicot advocat, Maximilano del Pozo (Max), que es disfressava amb barba postissa, ulleres fosques i gavadina —per treure l'heroïna de paper dels embolics en què es ficava— i li deien "Bruma". Mary no va sospitar mai la seva veritable identitat. "Era una mica curta", comenta Carmen Barbera amb afecte, perquè també la considerava intrèpida, un xic esbojarrada però molt simpàtica, i suposa que guapa. "Viatjava molt per tot el món. Li devien pagar molt bé la feina, ja que treballava a la televisió. Era una cosa més aviat insòlita que una noia viatgés tant, i que ho fes amb el seu xicot... això ja passava de mida!". Barbera somriu en recordar que la censura va acabar per adonar-se'n de tants viatges i la van avisar que aquella noia anava molt solta, que havia de tenir família o algú que en tingués cura: "I vam haver de fer un quadern on sortia la seva família: pare, mare i una germana petita, amb els quals anava a passar el Nadal". Després d'aquesta historieta, la censura es va quedar tranquil·la i mai més van fer-li la guitza. "Va ser graciós", conclou l'autora.

Lynx

Autor: Daniel Torres
Publicat per Norma Editorial

L'historietista Daniel Torres va començar el 1983 la saga de Roco Vargas, un *playboy* futurista que escriu còmics de ciència ficció i que és propietari d'una sala de festes terràquia. La seva plàcida existència és interrompuda molt sovint per situacions que l'empenyen a viure aventures perilloses, en les quals intervé de manera destacada Lynx, una intrèpida reportera venusiana que cobreix la guerra entre Venus i Rea —un satèl·lit de Saturn dividit en dos governs diferents— i publica la seva "Crònica de trinchera" a *El Meteoro*, diari de la capital reana, Megavenus. Al seu article "Ocupant Sing-Sing, Venus pretenia dividir Rea del Nord", Lynx descriu la caiguda del darrer reducte important del colonialisme francès a Indoxina, Dien Bien Phu, després de la qual va acabar la guerra amb el triomf del Vietmin el 1954. "Cap notícia, nois, només soldats morts", comenta la periodista després de la batalla en què són derrotades les forces venusianes i fets presoners els supervivents, donant mostra de la seva duresa professional i manca de sentimentalisme.

En la línia del millor periodisme d'investigació, Lynx descobreix que la Terra pretén envair Rea aprofitant que Venus s'ha empantanegat en la guerra, i que s'ha encarregat a les Falanges de Koo —un exèrcit mercenari— i a un misteriós agent anomenat Susurro —que ambiciona el control total del *krop*, un potent narcòtic— que cometin actes terroristes a la Rea venusiana per acusar Rea del Nord de barbàrie i guerra bruta. Això donarà a la Terra llum verda per obrir foc amb un arsenal d'armes amagades i preparades

— **L'èxit de Mary Noticias a l'Espanya dels anys seixanta va ser degut sobretot a la varietat de vestuari que lluia en les seves aventures —**

a Hiperión —la lluna veïna—, en nom de l'ordre i els bons costums. Quan li pregunten a Linx què pensa fer amb la notícia, aquesta excel·lent professional a qui no afecten les conseqüències de la guerra respon: "Omplir columnes de verí; m'agrada el bum-bum, és l'únic que posa en marxa el tap-tap de la meua màquina d'escriure"

Valentina

Autor: Guido Crepax
© Linus. A Espanya, *Totem*

La milanesa Valentina Roselli va néixer a Itàlia el 1942, segons el seu creador Guido Crepax. Fotògrafa professional, Valentina es va presentar a la revista *Linus* el 1965 com a exemple de la dona independent, lliure i sense tabús. Des del punt de vista gràfic va representar una innovació en el món del còmic, perquè Crepax trencava la rutina utilitzant amb profusió la descomposició de la vinyeta.

Valentina es va convertir en personatge de culte des del principi de la seva existència de paper. Tot i que se la veu sovint carregant una càmera professional grossa i fent fotos a llocs diversos, cap de les aventures que viu tenen relació amb la seva professió, ni apareix per cap diari o agència. Serà un personatge recordat, si no per la seva tasca professional, almenys sí per les seves aventures i fantasies, en què es barregen l'onirisme i un acurat i elegant erotisme.

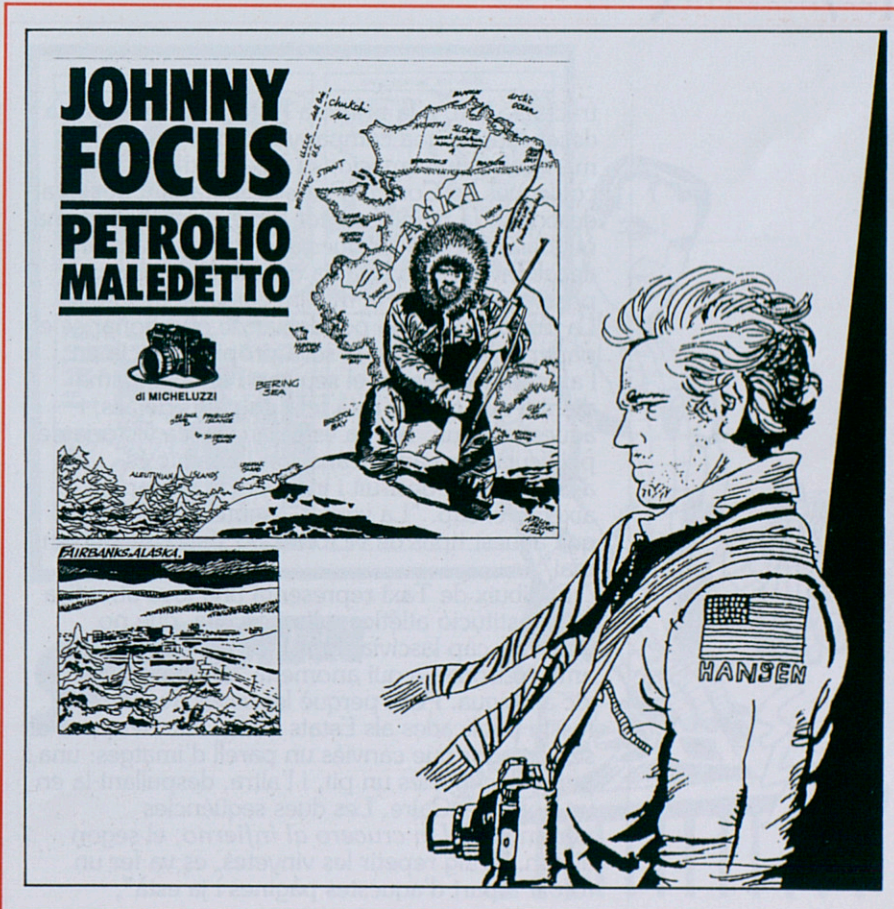

Taxi

Autor: Alfonso Font
Publicat per Norma Editorial

Fotògrafa de l'agència Control Press, la intrèpida Taxi utilitza mètodes d'espia i combat amb la seva càmera i el seu talent per a la investigació periodística algunes de les xacres i perills del món. Va ser creada per Alfonso Font com una excusa per manifestar la seva inquietud per determinats temes, com la droga, el tràfic d'armes o el racisme, i especialment per expressar el seu recel davant de l'excessiu poder concentrat a què tendeixen les empreses periodístiques i de comunicació. Font, en part a través de la ciència ficció, dibuixa en aquestes històries el retrat alarmant del que representaria que les notícies fossin monopolitzades per les agències a les quals arribessin primer, sense que les altres tinguessin el dret de participar-ne. Un exemple de capitalisme salvatge concretat en una suposada llei del mercat brutalitzada. L'autor maneja aquest recurs per posar de relleu la competència —"fins i tot inhumana", apunta— entre les agències de notícies i les diferents ideologies que patrocinen.

En els tres àlbums publicats per Norma Editorial —*El laberinto del dragón*, *Un crucero al infierno* i *La fosa del diablo*—, Taxi, el seu cap Nelson i un altre company de l'agència protagonitzen successos tan actuals que transmeten una informació fàcil d'entendre per al lector i que pot despertar interès pels temes

— Alfonso Font va crear Taxi com una excusa per expressar el seu recel davant de l'excessiu poder de les empreses periodístiques —

TINTIN

tractats. Així, a la primera història, Info Agencia desencadena una campanya de racisme manipulant informacions i fets. Taxi i els seus col·legues de Control Press desbaraten i posen al descobert la maniobra, tot i que el resultat és una negociació entre les dues agències que acaba decebent la periodista, ja que no s'aconsegueix posar entre reixes el màxim culpable de la Info. La protagonista no pot deixar de qüestionar-se el paper que ha tingut la seva pròpia agència en l'afer, però Nelson, el seu cap i amic, l'anima dient-li que la vida està feta de petits detalls, i aquest n'és un. No ha estat la clàssica victòria de pel·lícula nord-americana, on l'enemic és absolutament destruït i incapaç de tornar a aixecar el cap. "La veritat", sentència Font, "és que aquest tipus de victòries no s'aconsegueixen mai".

El dibuix de Taxi representa una jove atractiva de constitució atlètica, alta i esvelta, que no desperta cap lascívia. Fins i tot la seva relació amb Nelson —a qui anomena "almirall"— és un xic ambigua. Però perquè les seves aventures fossin publicades als Estats Units, van demanar al seu creador que canviés un parell d'imatges: una, perquè se li veiés un pit, i l'altra, despullant-la en un hotel del Caire. Les dues seqüències pertanyen a *Un crucero al infierno*, el segon àlbum. "Vaig repetir les vinyetes, es va fer un fotoliti a part d'aquestes pàgines i ja està",

comenta Font, que explica que *Taxi* ha agradat als EUA, i que la mateixa agència que va vendre al cinema la idea de *Hombres de negro* —"que era una historieta sense pena ni glòria"— s'ha interessat per fer el mateix amb la seva creació. La idea, segons li han explicat, és intentar reconvertir *Taxi* en una sèrie de televisió o, en el seu defecte, portar-la a la gran pantalla: "Però això està agafat amb dues pinces de roba, i pot perfectament no dur-se a terme".

Fotoperiodista aventurer

Johnny Focus

Autor: Attilio Micheluzzi

Publicat per Totem (Editorial Nueva Frontera)

Al contrari de Valentina, aquest reporter jove i rebel creat el 1974 pel seu dibuixant i guionista Attilio Micheluzzi —un dels autors més importants del còmic realista italià, segons el diccionari del còmic Larousse— recorre el món amb les seves càmeres treballant com a fotògraf independent. Les peripècies de Johnny Focus canvien de lloc i de tema contínuament. Del desert del Serengeti a la recerca d'una ciutat perduda fins a la selva amazònica, on en companyia d'un caçador de cocodrils s'enfronta a un metge nazi que experimenta amb indis. Focus és un personatge dinàmic que viu aventures extremes del caliu del passat i d'un present trepidant.

Periodista del futur

Jill Bioskop

Autor: Enki Bilal

© Dargaud. A Espanya, Norma Editorial (tercera edició, maig 1993)

Amb l'ajuda d'un *scriptwalker* (màquina d'escriure transtemporal), Jill Bioskop, periodista del futur, envia despatxos que van a parar als teletextos de *Libération*. El principi de la trama recull una notícia publicada en lletra petita, gairebé amagada a la pàgina 16 del *The Guardian* del 7 d'octubre de 1993, que amb el titular "Broma francesa o ciència ficció?" informa que el diari francès *Libération* ha anunciat la pròxima aparició d'una sèrie d'articles amb la peculiaritat de provenir del futur. Un d'aquests articles tracta, entre altres coses, dels conflictes entre minories a Londres l'any 2025.

Tot això passa a l'àlbum *La mujer trampa*, publicat a França el 1986. L'acció del relat transcorre en una Europa del segle XXI dominada pels extremismes racials —variant dels nacionalismes ultra— i on resulta molt difícil accedir al lliure trànsit, ja que les ciutats s'han convertit en guetos, búnquers i masses de formigó on impera la violència. Jill Bioskop es mou en aquest context gris i perillós, mentre envia les seves cròniques al passat.

— Rubén Plata és un home cast
i enamorat de la seva xicota,
que amb el seu esforç
aconsegueix la direcció de
l'emissora on treballa —

Un honrat periodista de televisió

Rubén Plata

Autor: Daniel Torres
Publicat per Norma Editorial

Rubén Plata és el celeberrim presentador i conductor de l'informatiu estrella de la TVK. Líder d'audiència, ho supedita tot al creixement de la seva credibilitat i popularitat entre els telespectadors. És un heroi pulcre i immaculat, i un home cast i enamorat de la seva xicota, Blanca Clara. Quan aquesta li pregunta si farà saber a la policia una importantíssima informació que ha descobert sobre les causes d'una epidèmia, Plata li respon: "No. Em dec al públic: ells ho sabran abans". Però l'indiscutible amo de l'audiència televisiva és utilitzat i ferit per Sir Opium, un criminal megalòman. Els seus enfrontaments amb aquest geni del mal, posseïdor d'una intel·ligència suprema que aplica als seus propòsits criminals, se salden amb la victòria del periodista, que veu recompensats els seus esforços aconseguint la direcció de l'emissora de televisió TVK.

La sèrie es va realitzar el 1982, i les aventures es recullen a *Opium*, revista de 36 pàgines a tot color d'aparició mensual i limitada a sis números, editada el 1983 i posteriorment reeditada.

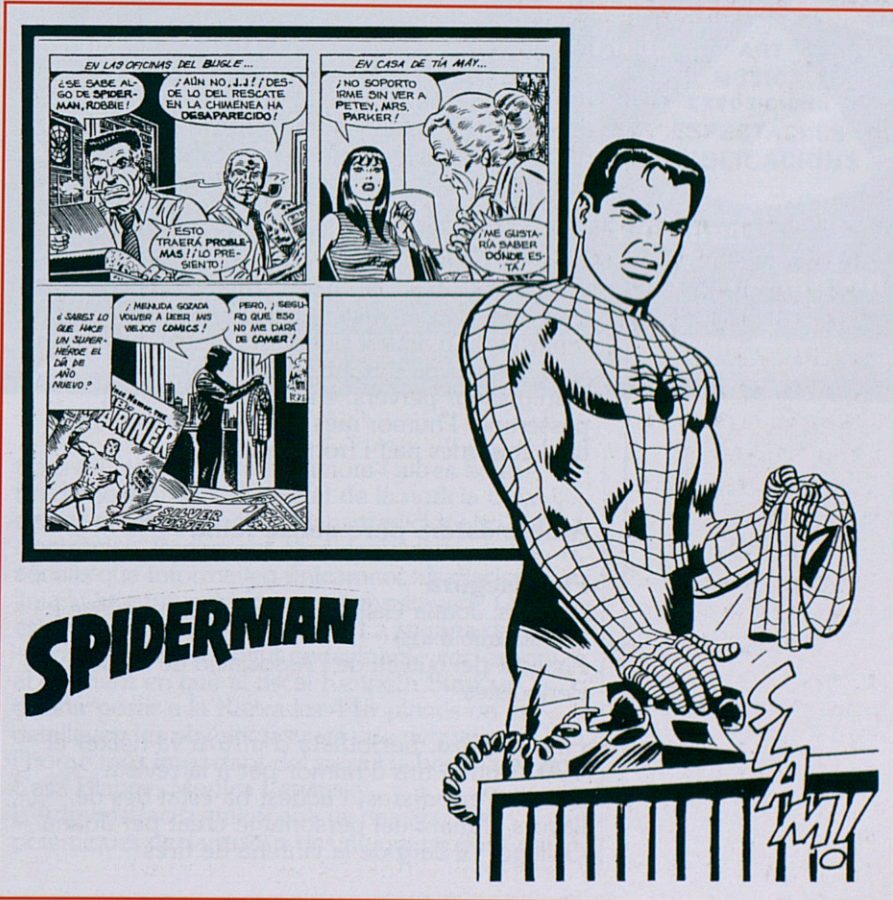
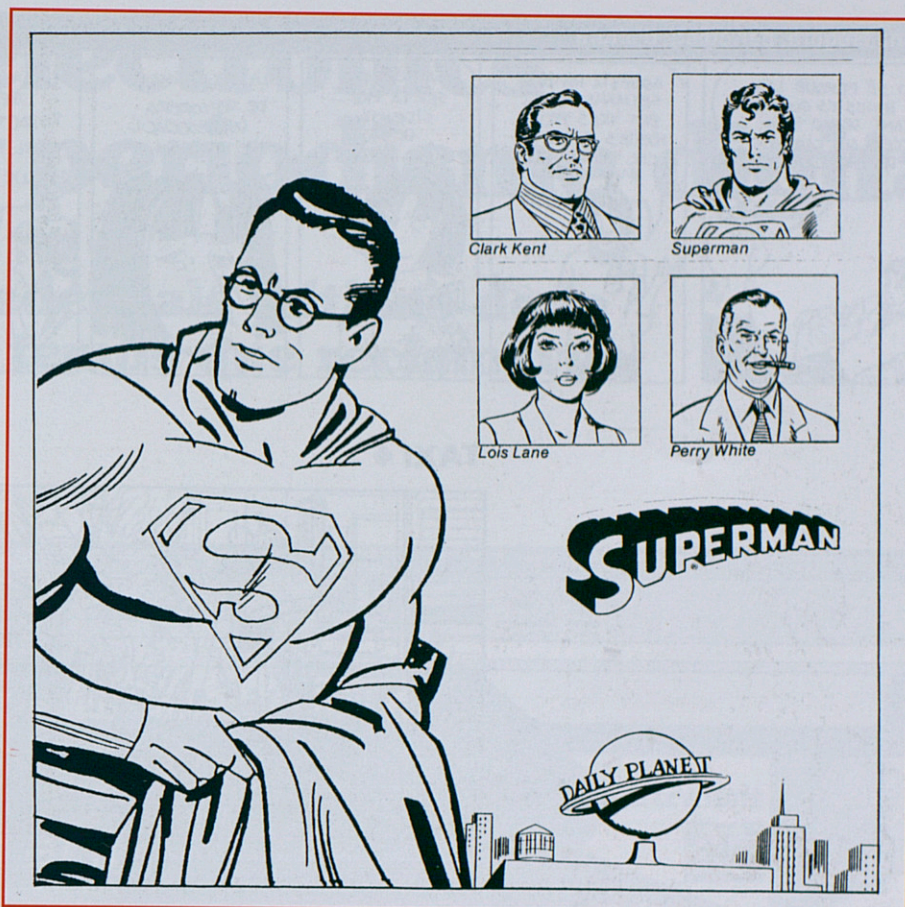
Misanthrop, manipulador i tritesticular

Herminio Bolaextra

Autor: Mauro Entralgo
Publicat per *Tmeo* i *Makoki*

Periodista passota i mal parlat, cínicament lúcid i tan hàbil que tot i que se'l suposa reporter no se l'ha vist mai treballar. Herminio Bolaextra va gaudir des del moment de la seva aparició — ara fa uns onze anys — d'una acollida entusiasta entre els lectors de *Makoki* i *Tmeo*. El seu creador, Mauro Entralgo, considerat un dels més clars referents del nou còmic espanyol, ha explicat en diverses ocasions com va néixer el personatge: "Quan vam posar en marxa el *Tmeo* jo estudiava belles arts i em passava les nits de bar en bar amb el col·legues, fent el bandarra i dient barbaritats. Així que vaig decidir fer un personatge per al número 0 que reflectís totes aquestes històries nocturnes". El personatge va agradar molt, i durant una temporada va tenir una vida paral·lela a la segona època de *Makoki*. Entralgo va escriure llavors una obra de teatre amb Herminio de protagonista, que va tenir força èxit. L'àlbum de les seves aventures publicat per *Tmeo* ja ha deixat enrere cinc edicions. I encara avui segueix apareixent la seva mitja pàgina bimestral en aquesta revista, sense que hagi faltat en un sol número.

La vocació periodística d'aquest reporter considerat *tritesticular*, que va propagant el caos amb la seva actitud de bandarra patològic, deixa molt a desitjar, tot i que per a alguns dels

— **Herminio Bolaextra és un periodista passota i mal parlat, cínicament lúcid i tan hàbil que no se l'ha vist mai treballar —**

Fina Isegura, periodista d'altura

TAXI ◆

seus seguidors Herminio Bolaextra representa el millor i el pitjor del periodisme actual. Però la raó de la seva professió no té res a veure amb posar en contacte el personatge amb la realitat. "No", explica el seu creador, "va ser perquè encaixés una frase que fos graciosa. No me'n recordo si era un anunci que vaig veure una vegada a *El País* que deia 'Se necesitan analistas perforadores y empalmadores'. Em va fer gràcia, no sabia què era però vaig pensar 'Això sona superverro' i ho vaig ficar en una de les primeres historietes; i per ficar-ho l'Herminio havia d'anar a un diari". És evident que els inexistents reportatges d'aquest periodista casual, titllat pels seus adeptes de misantrop terminal i manipulador pervers, entre altres fresques, passen per l'humor més cruel i punyent vers un final com més naïf i frontal millor.

Amb màsters però sense feina

Fina Isegura

Autores: Joana Gallego (guió) i Montse Clavé i Marika (dibuixos)
Publicat pel butlletí de l'Associació de Dones Periodistes

Fina Isegura, periodista d'altura va néixer el 1992 com a tira d'humor per a la revista *Dones Periodistes*, i aquest ha estat des de llavors el marc del personatge creat per Joana Gallego. Al llarg de la vintena de tires

publicades fins al moment, Isegura, jove periodista *free-lance* d'entre 30 i 35 anys, ha intentat fer-se un lloc a la professió, però encara no ho ha aconseguit. I no serà per manca de preparació, ja que "és una tia espavilada, que té recursos, currículum, sap idiomes, té màsters i fins i tot de vegades fa fotografies", com explica Joana Gallego, que imparteix classes de redacció periodística a la facultat de la UAB. La inspiració del personatge té a veure amb la realitat de la professió i amb el contacte de la seva creadora amb les seves exalumnes. "Fina no és una viatgera, és una *urbanita* que es mou a la ciutat".

Gallego no té gaire clara l'evolució del seu personatge, però sí que ha d'ampliar els temes cap a més àmbits de la vida de la periodista. Fins ara només n'ha tractat l'aspecte professional: les seves dificultats per col·locar reportatges a la televisió on col·labora i en altres mitjans. L'autora està convençuda que podria ser un personatge paradigmàtic de tota una generació de dones preparades i cultes nascudes entre els anys 60 i 70. Fina no és una feminista militant: "És un personatge dels que estic acostumada a veure a la facultat, que no han hagut de lluitar per una sèrie de drets fonamentals. S'ho han trobat aparentment tot fet". Per això la tira intenta reflectir les contradiccions amb què es troba una dona jove d'avui que creu tenir resoltos molts problemes però a l'hora de la veritat torna a topar amb els mateixos que van tenir les persones que la van precedir ●

— Fina Isegura vol ser un personatge paradigmàtic de tota una generació de dones preparades i cultes nascudes entre els anys 60 i 70 —